

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษา การประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ความเข้าใจของประชาชน การยอมรับ และพฤติกรรมการนำหลักการ 5 Rs และ ปัจจัยส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับการยอมรับ และ พฤติกรรมในการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง โดยมีสมมุติฐานของการศึกษาคือ (1) ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปางมีการยอมรับ และมีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในระดับต่ำ หรือยอมรับหลักการดังกล่าวน้อย (2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือน อายุของผู้ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมส่วนบุคคล และ ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ได้แก่ แหล่งของสื่อ ความรู้เรื่องการจัดการขยะ การได้รับประโยชน์จากขยะ ความตระหนักต่อปัญหาขยะ การยอมรับหลักการ 5 Rs ความเห็นในการใช้มาตรการทางกฎหมายมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการยอมรับและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าระดับคะแนน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน มีผลการศึกษารูปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ มีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

ระดับการศึกษาของประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา ร้อยละ 46.8 รองลงมาคือจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 25.3

รายได้ของครอบครัวโดยประมาณ (บาท / เดือน) พบว่า โดยส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 4000 บาท / เดือน ร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ มีรายได้ในช่วง 4001 – 8000 บาท ร้อยละ 32.9

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31 – 40 ปี ร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 25.1

ที่พักอาศัยของประชาชนที่ให้ความร่วมมือในการสำรวจครั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 66.8 มีที่พักอาศัยอยู่ใกล้โรงเรียน วัด สถานที่ราชการ ร้อยละ 21.3

มีอาชีพ รับจ้างทั่วไปร้อยละ 31.3 และรองลงมาคือรับ ค่าขาย / ประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ 31.1

2. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะจากสื่อต่าง ๆ

ประชาชนโดยส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารดังกล่าวเรียงลำดับตามค่ามากไปน้อย คือ โทรทัศน์ ร้อยละ 95.9 วิทยุ ร้อยละ 91.9 เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่นหนังสือพิมพ์ เอกสารแผ่นพับ วารสาร ร้อยละ 72.7 และ เพื่อนบ้าน ร้อยละ 50.1 สำหรับการ ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.7 ตอบว่าไม่ได้รับข่าวสารดังกล่าว มีเพียงร้อยละ 26.3 ที่ตอบว่าได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักการ 5 Rs

3. ความรู้เรื่องการจัดการขยะ

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปางที่ร่วมในการศึกษาคั้งนี้ ร้อยละ 69.9 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ

4. การได้รับประโยชน์จากขยะของประชาชน

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปางที่ร่วมในการศึกษาคั้งนี้ ร้อยละ 73.2 – 78.7 ตอบว่าได้รับประโยชน์จากขยะจากการขายขยะหรือสิ่งที่ไม่ใช้แล้ว การนำของที่ตั้งใจจะทิ้งกลับนำมาใช้ใหม่ การซ่อมมาใช้ใหม่ การนำขยะมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของใหม่ หรือประเมินตามเกณฑ์การได้รับประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการนำขยะไปทำปุ๋ยหมักประชาชนโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 54.4 ตอบว่ามีการใช้ประโยชน์ในระดับที่น้อย

5. ความตระหนักของประชาชนต่อปัญหาขยะ

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง โดยส่วนใหญ่มีความตระหนักในระดับปานกลาง และมีความตระหนักมาก (มากกว่าร้อยละ 50) เกี่ยวกับปัญหาขยะ อาทิเช่น กลิ่นรบกวน แมลงรบกวน ทัศนวิสัยไม่ดี แหล่งแพร่เชื้อโรค กีดขวางทางระบายน้ำ เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ความตระหนักมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

6. ความคิดเห็นต่อหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปางมากกว่าร้อยละ 50 มีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเห็นด้วยกับการใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ ในเรื่อง การนำวัสดุที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ การลด

การเกิดขยะจากแหล่งที่ผลิต การนำเอาขยะไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตใหม่ การนำวัสดุเครื่องใช้ที่ชำรุดกลับมาใช้ใหม่ และการหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดขยะที่เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากเกณฑ์การประเมินมีค่าอยู่ในระดับที่เห็นด้วย

7. การใช้มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาขยะ

การใช้กฎหมายเพื่อลดปัญหาขยะในประเทศ ประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรใช้ในระดับปานกลาง และ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับ การปรับผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในที่สาธารณะ หรือก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

8. การกำจัดขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง

การกำจัดขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง ขึ้นอยู่กับรูปแบบของขยะ เช่น ขยะเปียก เช่น เศษเนื้อ เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ขยะแห้ง ได้แก่ เศษกระดาษ ถึง พลาสติก กลัง ถัง ไม้ ขยะเบ็ดเตล็ด ได้แก่ เศษแก้ว เศษเหล็ก และขยะจากสารเคมี ได้แก่ กระป๋องยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช ประชาชนโดยส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 นิยมใช้บริการของรถเทศบาลในการเก็บขยะสำหรับซากสัตว์ ได้แก่ ซากหนู ซากสุนัข ซากแมว ประชาชนส่วนใหญ่นิยมการฝังกลบ ส่วนมูลสัตว์ ได้แก่ มูลโค กระบือ เป็ด ไก่ ประชาชนส่วนใหญ่นิยมนำไปทำปุ๋ย

9. การยอมรับ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการกำจัดขยะ

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง มีการยอมรับ การประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการกำจัดขยะมาก หรือมีความเห็นด้วยมากกว่าร้อยละ 70 และมีพฤติกรรมในการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในระดับปานกลาง หรือปฏิบัติเป็นบางครั้ง

10. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุของผู้ให้ข้อมูล ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือน สภาพแวดล้อมส่วนบุคคล อาชีพ ของประชาชนที่แตกต่างกัน ต่อการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ

ประชาชนส่วนใหญ่มีการยอมรับหลักการดังกล่าว หรือเห็นด้วย กล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการยอมรับการประยุกต์ใช้หลักการ 5 R ในการลดปริมาณขยะสำหรับความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุของผู้ให้ข้อมูล ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือน สภาพแวดล้อมส่วนบุคคล อาชีพของประชาชนที่แตกต่างกัน ต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนที่ได้มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($p < 0.05$)

โดยประชาชนที่ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นมีความรู้ความเข้าใจหลักการ 5 Rs ได้มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาน้อยกว่า และมีการนำไปปฏิบัติมากกว่า เช่นเดียวกับประชาชนที่มีแหล่งที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

11. ความสัมพันธ์ของปัจจัยการรับรู้ข่าวสารที่มีต่อการยอมรับ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ

ความสัมพันธ์ของปัจจัยการรับรู้ข่าวสารต่อการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร แหล่งของสื่อ (วิทยุ เอกสาร แผ่นพับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ) ความรู้เรื่องการจัดการขยะ ความตระหนักต่อปัญหาขยะ การใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการยอมรับหลักการ 5 Rs และมีค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันค่อนข้างต่ำ ยกเว้นแหล่งของสื่อโทรทัศน์ และการได้รับประโยชน์จากขยะ มีค่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการยอมรับหลักการ 5 Rs และมีค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ของปัจจัยการรับรู้ข่าวสารต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร แหล่งของสื่อ (วิทยุ เอกสาร แผ่นพับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ) ความรู้เรื่องการจัดการขยะ ความตระหนักต่อปัญหาขยะ การใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs และมีค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันค่อนข้างต่ำ ยกเว้นแหล่งของสื่อโทรทัศน์ มีค่ามีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการยอมรับหลักการ 5 Rs และมีค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันน้อยกว่าปัจจัยอื่น ๆ และค่าสหสัมพันธ์ของความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะ และการใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาขยะมีค่าสหสัมพันธ์มากที่สุด

12. ประชาชนมีการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะในระดับที่มาก (2.69) แต่มีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวในระดับปานกลาง (1.86)

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาดังปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ อายุ สภาพแวดล้อมส่วนบุคคล และปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับหลักการ 5 Rs ต่อการยอมรับ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง มีการยอมรับ การประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการกำจัดขยะมาก หรือเห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าว มากกว่าร้อยละ 70 และมีพฤติกรรมในการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง ดังนั้นในการศึกษานี้จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปางมีการยอมรับ และมีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในระดับที่ต่ำ หรือยอมรับหลักการดังกล่าวน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับงานศึกษาของบริษัททีเอ็ม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียร์ จำกัด (2541) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับความเหมาะสม และการออกแบบรายละเอียดระบบกำจัดมูลฝอยของจังหวัดลำปาง โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาล จำนวน 250 คน โดยสรุปว่า ประเภทของขยะมูลฝอยที่ทำการคัดแยก และการนำไปใช้ประโยชน์ ตามชนิดของขยะ เช่น ขยะเปียกประเภทเศษอาหารต่างๆ มีการทิ้งเป็นขยะ ร้อยละ 72.6 นำไปเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 27.4 พลาสติก / ขวดพลาสติก มีการทิ้งเป็นขยะร้อยละ 68.2 ขยาย ร้อยละ 27.8 นำไปแปรรูป ร้อยละ 3.6 นำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 0.4 ขวดแก้ว มีการนำไปทิ้งเป็นขยะ ร้อยละ 50.8 ขยาย ร้อยละ 46.8 และนำไปแปรรูปร้อยละ 2.4 โลหะ นำไปทิ้งร้อยละ 50.4 ขยาย ร้อยละ 46.0 นำไปแปรรูปร้อยละ 3.6 กระดาษ มีการนำไปทิ้งเป็นขยะ ร้อยละ 51.3 ขยายร้อยละ 43.5 และนำไปแปรรูปร้อยละ 5.2 เมื่อเปรียบเทียบกับงานของผู้ศึกษาในครั้งนี้ ในเรื่องการได้รับประโยชน์ของประชาชนจากขยะ เช่น การขายขยะหรือสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว การนำของที่ตั้งใจจะทิ้งกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมมาใช้ใหม่ การนำขยะไปทำปุ๋ยหมัก การนำขยะมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่าได้รับประโยชน์ปานกลาง มีค่าร้อยละอยู่ในช่วง 44.6 – 78.7 กล่าวได้ว่าประชาชนมีจิตสำนึก และมองเห็นประโยชน์จากขยะเพิ่มขึ้น หรือมีการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะในชีวิตประจำวัน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุของผู้ให้ข้อมูล ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือน สภาพแวดล้อมส่วนบุคคล อาชีพ ของประชาชนที่แตกต่างกัน มีการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะหรือ เห็นด้วยกับการนำหลักการ 5 Rs มาประยุกต์ใช้ในการลดปริมาณขยะ หรือกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการยอมรับการใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ มีค่าระดับคะแนนการยอมรับ 2.69 หรือมีการยอมรับสูง ถึงแม้ว่าการแสดงออกในทางปฏิบัติหรือพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ของประชาชนมีค่าระดับคะแนนการยอมรับ 1.86 หรือ

ยอมรับปานกลาง ยังมีน้อยหรือไม่สม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้กล่าวได้ว่า ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือน อายุของผู้ให้ข้อมูล สภาพแวดล้อมส่วนบุคคล และ ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ได้แก่ ความรู้เรื่อง การจัดการขยะ การได้รับประโยชน์จากขยะ ความตระหนักต่อปัญหาขยะ การยอมรับหลักการ 5 Rs ความเห็นในการใช้มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ ซึ่งเหตุผลของการยอมรับหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมของการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ด้านต่าง ๆ ได้แก่

ระดับการศึกษาของประชาชน กับการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ในกลุ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าของระดับคะแนนการยอมรับหลักการ 5 Rs อยู่ในช่วง 2.65 – 2.80 หรือหมายถึงมีการยอมรับหรือเห็นด้วยกับการนำหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะในระดับที่สูงหรือมาก มีความแตกต่างทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของระดับคะแนนการยอมรับหลักการ 5 Rs พบว่ากลุ่มของประชาชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ หรือไม่จบ ประถมศึกษา และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย มากกว่า และมีค่าระดับคะแนนแตกต่างทางสถิติจากกลุ่มอื่น ๆ การแปลผลตามเกณฑ์การยอมรับ พบว่า ทุกกลุ่ม หรือทุกระดับ การศึกษามีการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ หรือเห็นด้วยกับหลักการ 5 Rs ในระดับที่สูง

ระดับการศึกษาของประชาชน กับการพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ในกลุ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าของระดับคะแนนการยอมรับหลักการ 5 Rs อยู่ในช่วง 1.54 – 2.60 หรือมีพฤติกรรมในการใช้หลักการ 5 Rs ในบางครั้งจนถึงบ่อยครั้ง มีความแตกต่างทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาดังแต่ระดับ ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา, ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย ของระดับคะแนนพฤติกรรมการยอมรับหลักการ 5 Rs ไม่แตกต่างกัน และมีค่ามากกว่า และแตกต่างกับค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดขยะของกลุ่ม ประชาชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

กล่าวได้ว่าระดับการศึกษาของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับ หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะมีค่าระดับคะแนนอยู่ในระดับที่มากหรือสูงไม่แตกต่างกัน แต่ ในทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า

ประชาชนที่มีไม่ได้จบประถมศึกษา สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา และปริญญาตรี มีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวในการลดปริมาณขยะ ในระดับปานกลาง หรือปฏิบัติเป็นบางครั้ง สำหรับประชาชนที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติโดยใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะเป็นประจำ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานศึกษาของ ประมวล อ่วมงาม (2530) ซึ่งทำการศึกษาการยอมรับการวางแผนครอบครัวของแม่บ้านเกษตรกรในโครงการช่วยเหลือให้มีสิทธิทำกินที่อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงมีการยอมรับการวางแผนครอบครัวดีกว่าแม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยกว่า ในการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สมใจ ยัมวิไล (2531) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพและปัจจัยบางประการกับการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคหอบหืด พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเมื่อเจ็บป่วย และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาวินี โภคสินจำริญู (2538) พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ชาวไทยมุสลิม ที่มีภาวะความดันโลหิตสูง เนื่องจากการตั้งครรภ์ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ กล่าวได้ว่า ในบางครั้งประชาชนมีการรับรู้ปัญหา แต่ไม่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมในการแก้ไข ปัญหา หรืออาจแสดงออกทางพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือความสำคัญของปัญหาที่ประชาชนกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ของประชาชน กับการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ในกลุ่มประชากรที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าของระดับคะแนนการยอมรับหลักการ 5 Rs อยู่ในช่วง 2.65 – 2.73 ไม่แตกต่างกันทางสถิติ เมื่อทำการแปลผลตามเกณฑ์การยอมรับ พบว่า ทุกกลุ่มของประชากรที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ หรือเห็นด้วยกับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ จะเห็นว่าการศึกษาครั้งนี้มีความขัดแย้งกับการศึกษาของ ชลธิชา ตั้งอ้น (2534) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล : ศึกษากรณีครัวเรือนริมคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร มีข้อสรุปว่า แม่บ้านที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติในการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลแตกต่างกัน จากผลการศึกษานี้กล่าวได้ว่าในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าประชาชนมีรายได้แตกต่างกัน แต่ก็มียอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ ไม่แตกต่างกันหรืออีกนัยหนึ่งคือ ประชาชนมีความตระหนักหรือให้ความสนใจต่อปัญหาขยะมากขึ้น

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุของประชาชน กับการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ในกลุ่มประชากรที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่าของระดับคะแนนการยอมรับหลักการ 5 Rs อยู่ในช่วง 2.62 – 2.74 มีความแตกต่างทางสถิติ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการ

ยอมรับหลักการ 5 Rs พบว่ากลุ่มของประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 41 – 50 ปี มีค่าเฉลี่ย น้อยกว่า และมีความแตกต่างทางสถิติจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างไรก็ตามเมื่อทำการแปลผลตามเกณฑ์การยอมรับ พบว่า ทุกกลุ่มอายุของประชาชนมีการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ หรือเห็นด้วยกับการนำหลักการ 5 Rs มาใช้ในการลดปริมาณขยะมูลฝอย จากผลงานศึกษากล่าวได้ว่าระดับอายุที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการยอมรับหลักการ 5 Rs หรือกล่าวได้ว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญ และมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะในปัจจุบัน มีการรับรู้ถึงปัญหาขยะ การแปลความหมาย มีความเข้าใจปัญหา และมีการตัดสินใจในการยอมรับหลักการดังกล่าวในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นไปตามข้อสรุปที่ โอเร็ม (Orem, 1985) กล่าวว่า อายุเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการตนเอง การรับรู้ การแปลความหมาย การเข้าใจ การตัดสินใจ ของประชาชนในการแก้ไขปัญหา

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานที่ใกล้เคียงที่พักอาศัยของประชาชน กับการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ในกลุ่มประชากรที่มีที่พักอาศัยใกล้เคียงสถานที่แตกต่างกัน มีค่าของระดับคะแนนเฉลี่ยของการยอมรับหลักการ 5 Rs อยู่ในช่วง 2.67 – 2.85 ไม่แตกต่างกันทางสถิติเมื่อทำการแปลผลตามเกณฑ์การยอมรับ กล่าวได้ว่า ทุกกลุ่มของประชาชนที่มีที่พักอาศัยใกล้เคียง ตลาด ย่านธุรกิจ โรงงาน โรงเรียน วัด โรงพยาบาล สถานที่ราชการ มีการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ หรือเห็นด้วยกับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานที่ใกล้เคียงที่พักอาศัยของประชาชน กับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ในกลุ่มประชากรที่มีที่พักอาศัยใกล้เคียงสถานที่แตกต่างกัน มีค่าของระดับคะแนนพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ อยู่ในช่วง 1.84 – 2.01 มีความแตกต่างกันทางสถิติ เมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ประชาชนที่มีที่พักอาศัยใกล้เคียง ตลาด ย่านธุรกิจ โรงงาน โรงพยาบาล และสถานที่ราชการ มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนพฤติกรรมการยอมรับหลักการ 5 Rs ไม่มีความแตกต่างกัน และมีค่ามากกว่า และแตกต่างกับค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะของกลุ่มประชาชนที่มีที่พักอาศัยใกล้เคียง โรงเรียน และวัด อย่างไรก็ตามเมื่อทำการแปลผลตามเกณฑ์การยอมรับ พบว่า ทุกกลุ่มของประชาชนที่มีที่พักอาศัยใกล้เคียงตลาด ย่านธุรกิจ โรงงาน โรงเรียน วัด โรงพยาบาล สถานที่ราชการ มีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ โดยปฏิบัติเป็นบางครั้งไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพของประชาชน กับการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ พบว่า ในกลุ่มประชากรที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าของระดับคะแนนการยอมรับหลักการ 5 Rs

ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเมื่อทำการแปลผลตามเกณฑ์การยอมรับ พบว่า ทุกกลุ่มของประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ หรือเห็นด้วยกับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะ จะเห็นว่าการศึกษาครั้งนี้มีความขัดแย้งกับการศึกษาของ สุวิมล ภักดีพิบูลย์ (2535) ซึ่งทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า แม่บ้านที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มแม่บ้านที่มีอาชีพรับราชการเป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับสูง และเป็นกลุ่มที่มีการยอมรับ และพฤติกรรมในการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2. ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับหลักการ 5 Rs

ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารต่อการยอมรับหลักการ 5 Rs ในการลดปริมาณขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำปาง พบว่า แหล่งของสื่อ ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ และ ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับของประชาชนในเขตเทศบาล และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับหลักการ 5 Rs และมีค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันค่อนข้างต่ำ ยกเว้น แหล่งสื่อโทรทัศน์ และความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะ มีค่าสหสัมพันธ์มากกว่าตัวแปรอื่น ๆ กล่าวได้ว่า แหล่งสื่อโทรทัศน์ และความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร หรือกล่าวได้ว่าประชาชนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับหลักการ 5 Rs ผ่านทางโทรทัศน์ และมีความตระหนักกับปัญหาเกี่ยวกับขยะมาก

สำหรับพฤติกรรมการใช้หลักการ 5 Rs ในการลดปัญหาขยะ จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแหล่งสื่อต่าง ๆ (ยกเว้นโทรทัศน์) การได้รับประโยชน์จากขยะ ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะ การใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาขยะ โดยในการแสดงออกทางพฤติกรรมของประชาชน เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะ และการใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาขยะมีค่ามากกว่า ปัจจัยอื่น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะ และเห็นด้วยกับการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ควบคุมปัญหาขยะในเขตเทศบาล

ในการศึกษาครั้งนี้ในประเด็นของปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งสื่อที่ประชาชนได้รับ มีซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญธรรม คำพอ (2520) ศึกษา ความแตกต่างของผู้ยอมรับ และไม่ยอมรับวิทยากรเกษตรแผนใหม่ ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตโครงการมูลนิธิบูรณะชนบท สรุปว่า การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน และนอกชุมชน มีผลต่อการยอมรับวิทยากรเกษตรแผนใหม่ของเกษตรกร เช่นเดียวกับ ผลงานของ ชูติมา อึ้งอาภรณ์ (2539) ศึกษา

การยอมรับสินค้าที่ผลิตจากสินค้าที่ใช้แล้วประเภทกระดาษของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มแม่บ้านที่มีการรับข่าวสารสูงมีการยอมรับการใช้สินค้าที่ผลิตจากวัสดุที่ใช้แล้วประเภทกระดาษมากกว่ากลุ่มที่มีการรับข่าวสารปานกลาง และกลุ่มที่มีการรับข่าวสารต่ำ โดยมีความแตกต่างของการยอมรับการใช้สินค้าที่ผลิตจากวัสดุที่ใช้แล้วประเภทกระดาษอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($p < 0.01$)

สำหรับความรู้ในการจัดการขยะ และความตระหนักต่อปัญหาขยะของประชาชน พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วุฒิไกร บัวผัน (2535) ทำการศึกษาการยอมรับการใช้เครื่องป้องกันอันตรายจากเสียงในการทำงานของคณาจารย์ในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ วิทยาลัยอาชีวศึกษา อำเภอกะทู้มณฑล จังหวัดสมุทรสาคร สรุปว่า คณาจารย์ที่มีความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการเครื่องป้องกันอันตรายจากเสียงมากมีการยอมรับการใช้เครื่องป้องกันอันตรายจากเสียง และมีความตระหนักต่ออันตรายจากเสียงมากกว่าคณาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องป้องกันอันตรายจากเสียงน้อยกว่า มีการยอมรับการใช้เครื่องป้องกันดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($p < 0.01$)

ในการศึกษาครั้งนี้ กล่าวได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับ การใช้มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาขยะ และมีความเห็นว่าในทางปฏิบัติแล้วควรมีการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการจัดการปัญหาขยะมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ นพดล สิ้นไพศาลสมบูรณ์ (2540) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดเก็บมูลฝอย และแนวทางการจัดการที่เหมาะสมเทศบาลเมืองพิษณุโลก สรุปได้ว่า ในกรณีที่ประชาชนเป็นผู้ทำให้เกิดขยะมูลฝอยขึ้น จะต้องมีส่วนในการจ่ายค่าธรรมเนียมการเก็บและขนขยะมูลฝอย ตามกฎระเบียบ หรือตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 77.0 และมีความเต็มใจที่จะจ่ายร้อยละ 55.0 เช่นเดียวกับการศึกษาของ กุศล สุนทรธาดา (2537) เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง : มุมมองเศรษฐกิจของครัวเรือน พบว่า ความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะ ครัวเรือนในชุมชน ก. ร้อยละ 70 มีความเห็นว่าค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมีความเหมาะสม และร้อยละ 25 เห็นว่าค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะต่ำไปน่าจะเก็บเพิ่มขึ้นอีก ขณะที่ครัวเรือนในชุมชน ข. ส่วนใหญ่เห็นว่าค่าธรรมเนียมเหมาะสมในสัดส่วนที่ต่ำกว่าเล็กน้อย

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากการศึกษาที่มีประชาชนกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 20 ที่มีความไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยกับหลักการ 5 Rs ดังนั้นควรมีการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ 5 Rs เพิ่มเติมให้กับประชาชน นักเรียน นักศึกษาในเขตเทศบาลเมืองลำปาง

2. ส่งเสริมแรงจูงใจหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทในการช่วยในการจัดการ
 3. นำเสนอถึงรายละเอียดของงบประมาณที่รัฐ หรือเทศบาลใช้ในการจัดการขยะว่ารัฐหรือเทศบาลได้รับงบประมาณเท่าใด มีค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ อยู่ในสถานะใด และชี้แจงให้ประชาชนได้เข้าใจ และมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้น
- ข. ข้อเสนอแนะสำหรับงานศึกษาครั้งต่อไป
1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการให้ความรู้ในเรื่องหลักการ 5 Rs แก่ประชาชน ก่อนและหลังการได้รับความรู้ในเรื่องดังกล่าว
 2. ควรมีการศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมภารกิจขยะของประชาชนทัศนคติ ค่านิยมของประชาชนในภาพรวม หรือพฤติกรรมไทยที่เกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชน